

Remissvar DS 2023:31 Säkerhetszoner – ökade möjligheter för polisen att visitera för att förebygga brott

SAMMANFATTNING

Polisförbundet är övergripande positivt till förslaget om säkerhetszoner då en ökad tydlighet i lagstiftningen medför mindre risk för poliser att göra fel. Detta medför en förbättrad arbetsmiljö för Polisförbundets medlemmar och en ökad rättssäkerhet för allmänheten. I bästa fall kan säkerhetszonerna öka möjligheterna för polisen att förhindra mycket grova brott.

Polisförbundet anser att behovet av en senare utvärdering av säkerhetszoner är betydligt mer omfattande än det som promemorian ger uttryck för. Förutom rena effekter i förhållande till brottslighet måste bland annat effekten på den uppfattade tryggheten utvärderas liksom effekten på tilliten till polisen i de områden där säkerhetszoner använts. Ett särskilt fokus bör läggas på barn- och diskrimineringsperspektiven.

Polisförbundet vill särskilt trycka på behovet av polisiära resurser och polisiär närvaro för att arbetet med säkerhetszonerna ska få avsedd effekt samt lyfter även behovet av att även andra samhällsaktörer har de resurser som krävs för att mobilisera i samband med de tillfälliga säkerhetszonerna.

Polisförbundets synpunkter

Utredaren har på ett förtjänstfullt sätt omhändertagit den kritik och hanterat de farhågor som framförts mot det tidigare förslaget om visitationszoner. Utredaren har också tydligt redogjort för fördelarna med framlagt förslag på tillägg i polislagen.

Förslagets utformning innebär en ökad tydlighet i beslutsfattanden och en ökad legalitet i polisens åtgärder.

Kravet på protokoll omhändertar behovet av en hög rättssäkerhet vid dessa ingripanden – vilket i förlängningen också ökar tryggheten för de poliser som har att fatta dessa beslut.

Fokusskiftet från visitationszoner till säkerhetszoner tydliggör syftet med zonerna samt ökar sannolikheten för allmänhetens förståelse för åtgärderna. Detta är viktigt för att polisens relationsbyggande arbete inte ska skadas av de utökade befogenheterna. Viktigt för det relationsbyggande arbetet är också kravet på kommunikation.

Det är positivt att beslutet om säkerhetszoner i utredarens förslag lagts hos Polismyndigheten som är den aktör som bäst kan avgöra om ett behov av säkerhetszoner föreligger.

Lagförslagets skrivning om att ”förebygga eller förhindra” innebär, jämfört med den danska regleringen, större möjligheter för polisen att ”ligga steget före” brottsligheten och öppnar teoretiskt för fler ingripanden innan skjutningar och sprängningar sker.

Utredaren pekar på vikten av att ”Polismyndigheten kontinuerligt följer upp och utvärderar hur arbetet med zoner faller ut, såsom hur träffsäkra kontrollerna varit”. Polisförbundet anser att denna skrivning är otillräcklig och föreslår att profession och forskare involveras i följande utvärderingar:

- Utred säkerhetszonernas effekter på det brottsförebyggande arbetet, effekterna i form av möjligheterna att förhindra brottslighet, samt hur säkerhetszonerna påverkar polisens möjligheter att framgångsrikt utreda brottslighet.
- Utred säkerhetszonernas effekter på allmänhetens uppfattade trygghet samt effekterna på tilliten till och förtroendet för polisen.
- Utred säkerhetszonernas effekter ur ett barnperspektiv samt ur ett diskrimineringsperspektiv avseende relationen och tilliten till polisen samt med fokus på att polisens åtgärder kan kopplas till risk för gängrelaterad våldsbrottslighet i området och inte uppfattas som ett utslag av rasprofilering.
- Granska särskilt polisens kommunikation kring säkerhetszoner ur perspektiven brottsförebyggande effekt samt allmänhetens förståelse för (och eventuella stöd för) zonerna. Undersök särskilt den kommunikation som behöver ske genom en ökad lokal polisen närvaro.
- Utvärdera polisens dokumentation kring visitationer och husrannsakan i säkerhetszoner, med fokus på såväl effektiv hantering som rättssäkerhet.
- Utvärdera effekterna av säkerhetszoner ur ett arbetsmiljöperspektiv för inblandade poliser, avseende sådant som exempelvis otillåten påverkan, hot och våld.
- Överklaganden av Polismyndighetens beslut om säkerhetszoner och resultaten av dessa överklaganden behöver i ett senare skede granskas då det är av stor vikt att Polismyndigheten uppfattas använda detta verktyg objektivt, proportionerligt och rättssäkert. I samma granskning behöver det undersökas om rättspraxis hamnat i linje med lagstiftarens intentioner

Utanför synpunkterna på själva lagförslaget önskar Polisförbundet att trycka på:

- **Behovet av polisiära resurser.** Om lagen ska få det stora genomslag som regeringen önskar behöver polisen vara dimensionerad för uppgiften och kunna öka den lokala polisenärvaron – både för upprätthållandet av säkerhetszonerna, för det relationsbyggande arbetet och för att på ett kvalitativt sätt kunna finnas tillgängliga för nödvändig kommunikationen mot, och interaktion med, allmänheten och relevanta samhällsaktörer (exempelvis skola, socialtjänst, civilsamhälle) under de tidsbegränsade zonerna. Detta måste kunna ske utan att det går ut över övrig verksamhet. En ökning av den lokala polisnumerären får inte heller uppnås genom att man från politiskt håll kompromissar med den polisiära kompetensen då det riskerar ett försämrat polisarbete och försämrade relationer till allmänheten.
- **Behovet av samhällsmobilisering.** För att säkerhetszonerna ska få full effekt krävs mer än polisiära befogenheter och resurser. Det krävs också att övriga samhällsaktörer har de resurser som krävs i samband med de tillfälliga säkerhetszonerna. Polisförbundets medlemmar lyfter särskilt vikten av att socialtjänsten, föräldrar och skola gör mer för att trycka tillbaka den grova brottsligheten. Från politisk håll behöver man tillhandahålla de resurser och det stöd som behövs för att stärka dessa aktörer.

För Polisförbundet

Katharina von Sydow
Förbundsordförande

Gazal Amini
Kanslichef